

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet
v/ Samliv og likestillingsavdelingen
Postboks 8036 Dep
0030 Oslo

Høringsuttalelse vedr. forslag til lovendring for å gi barn bedre beskyttelse mot vold og overgrep

Viser til tilsendte høringsnotat hvor vi med glede kan konstantere at barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet v/ samliv og likestillingsavdelingen nå utviser handling, gjennom behov for lovendring, for å gi barn som er utsatt for vold og overgrep bedre rettsikkerhet og beskyttelse. Det har vært en årelang kamp for mange av oss som har stått med erfaringer i disse sakene og endelig erfarer vi at dette blir satt på dagsorden og at vi gjennom en felles innsats nærmer oss mål.

Som barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet v/ samliv og likestillingsavdelingen er kjent med representerer også vi, i likhet med FMSO, en bruker og pårørende gruppe som selv har erfaring med denne problematikken. Vi oppfatter høringsnotatet som ett godt gjennomarbeidet dokument som sammenfaller mye med våre oppfatninger. Vi vil allikevel komme med følgende presiseringer:

Vi mener at en lovendring i barneloven § 31 som tydeliggjør at også barn under 7 år må bli hørt er en nødvendighet for å sikre barns rettsikkerhet og rett til beskyttelse. Vi støtter en lovparagraf og ordlyd i paragrafen som sikrer en obligatorisk høringsrett, men at dette må gjelde for alle barn ut i fra alder og modningsnivå. Det er sterkt bekymringsverdig og urovekkende at barn under 7 år i svært liten grad blir hørt og sett, og at en høringsrett ikke er forankret i systemer som skal bidra til at barns stemme blir ivaretatt. Vi har erfaringer på at barn helt ned i 4 -5 års alder kan ha sterke oppfatninger og synspunkter om hvem det er trygg på, hvor bosted skal være og om de ønsker samvær /ikke samvær med den andre forelder. I forbindelse med behandling av en barnelovsak er vi kjent med at det ofte oppnevnes en sakkyndig som også har som mandat å høre barnet. Barns høringsrett mener vi bør forankres i allerede eksisterende ordninger gjennom eks.familievernkontorene, og eventuelt tillegges meklers ansvarsområde. Implementering av en slik høringsrett direkte til meklingsrommet vil også kunne bidra til bedre sikring av tidlige intervensjon og bedre avdekking av saker hvor barn står i fare for eller blir utsatt for vold og seksuelle overgrep i hjemmet. Barnekonvensjonen punkt 21, artikkel 12 er uten aldersgrense og fraråder statene å innføre aldersgrenser som kan fungere som barrierer for barnets uttalerett. En ting er høringsretten til barn men denne hjelper lite om ikke barnet også blir møtt på og beskyttet i forhold til sine synspunkter. Vi mener at det må legges stor vekt på hva barnet mener helt ned til 7 års alderen, og ikke som nå ved 12 års alderen.

Departementet foreslår at en ny lovendring i § 31 andre og tredje ledd skal lyde følgende:

Barn som er fylt 7 år, og yngre barn som er i stand til å danne seg egne synspunkt, skal få informasjon og høve til å seie si mening før det vart teke avgjerd om personlege tilhøve for barnet, mellom anna i sak om kven av foreldre det skal bu hos, samværsrett og foreldreansvar. Når barnet er fylt 12 år, skal det leggjast stor vekt på kva barnet meiner.

Med bakgrunn i overstående ønsker vi å legge til grunn et nytt forslag som vi ber departementet vurdere:

Barn under 7 år, og som er i stand til å danne seg egne synspunkt, skal få informasjon og høve til å seie si mening før det vart teke avgjerd om personlege tilhøve for barnet, mellom anna i sak om kven av foreldre det skal bu hos, samværsrett og foreldreansvar. Når barnet er fylt 7 år, skal det leggjast stor vekt på kva barnet meiner.

Det er forstemmende at meklere i svært liten grad informerer om barns uttalerett eller tydeliggjør overfor foreldre barns rett til å bli hørt under meklingsmøter. Vi kan ikke akseptere en slik forsømmelse av barns stemme og mener at barns høringsrett må sikres gjennom lov som tydeliggjort i teksten over. En høringsrett som har forankring i meklingsrommet vil også kunne bidra til at barnet ikke blir trukket inn i en potensiell konflikt mellom mor og far, da en tredje part vil kunne ha mandat til å uttale seg på vegne av/ i samråd med barnet/a.

En slik ansvarsrett for mekler vil også kunne sikre at barn blir hørt i alle samværsaker. Barn som ikke ønsker samvær med samværsperson vil derved kunne bli fulgt tettere opp, og avdekking av årsaksforhold m.m. kan bli avdekt. Dette «forarbeidet» vil ha stor betydning som bevisførsel i saker hvor disse kan ende opp i retten, som sivil sak eller straffesak, og hindre «kamouflering» av vold og seksuelle overgrep i hjemmet i konfliktsaken mellom foreldre.

Det er vår klare mening at ingen barn skal tvinges til samvær mot sin vilje. Det er forstemmende at dommere benytter argumenter som «samvær vil danne bedre grunnlag for kontakt mellom barn og foreldre» i norsk rettsvesen. Ved overgrep og voldsproblematikk må en slik argumentasjon ikke ligge som grunnlag, da vi mener at det er foreldres stemme som her blir hørt, og ikke barnet og barnets rett til sikkerhet og beskyttelse. Slike uttalelser underbygger våre påstander om at barn hverken blir hørt eller sett i overgrepssaker. Vi støtter departementets syn på at en det er behov for en tilføyelse i barneloven som tydeliggjør ansvaret for den som hører barnet.

Når det gjelder barnevernet som partshjelper mener vi at en slik ordning må tydeliggjøres bedre enn det som fremkommer av høringsnotatet. Erfaringer fra andre saker vi er kjent med, og har erfaringer på, viser at det kan være vanskelig for den enkelte saksbehandler å stå med «et bein i hver leir», noe som i ytterste konsekvens kan gå utover den mest sårbare part- nemlig barnet selv. Barnevernet bør rendyrke den funksjonen de allerede har, nemlig å beskytte barn mot vold, overgrep og annen alvorlig omsorgssvikt og selvfølgelig samarbeidet tett ved eks. vis rådgivning, støttefunksjoner og veiledning til den av foreldrene som representerer «den gode forelder» i disse sakene. Barnevernets rolle som partshjelper må i så fall være partshjelper *for barnet* og at det ikke legges opp til en endring i lovverket som bidrar til at dette kan oppfattes som et foreldrevern. Disse sakene er svært kompliserte og som departementet selv er inne på, egner de seg lite for mekling. Tydelighet i både barneloven og barnevernloven på dette punktet vil kunne bidra til mindre konfliktsituasjoner både for saksbehandlere i barnevernet og for bostedforeldre i møte med samværsperson(voldsutøver), og for saksbehandler ved behov for senere kontakt med både bosted og samværsperson.

Høringsnotatet formidler at noen omsorgspersoner er ressursvake og vegrer seg for å kjøre sivil søksmål vedr. opphør av samværsrett og foreldreansvar i disse sakene. Vi støtter departementet i deres syn på dette, og mener at det er behov for en lovendring som innebærer at barnevernet gis mandat og myndighet til å begjære midlertidig samværsnekt. Dette vil gi barnet bedre rettssikkerhet og beskyttelse, og samtidig gi ressursvake bostedsforeldre den støtten de så sårt trenger. Vold og seksuelle overgrep er ikke bare en privatsak det er også en samfunnsak og vi mener at barnevernets rolle og myndighet her må være svært tydelig.

Departementet har foreslått at en ny § 58 a) skal lyde

Barneverntjenesten kan gje partshjelp i saker om foreldreansvaret, kvar barnet skal bu fast og samvær når det er til beste for omsuta til barnet. Tvisteloven § 17-5 om partshjelp gjeld tilsvarende.

Vi foreslår med bakgrunn i overstående følgende ordlyd

Barneverntjenesten kan gje partshjelp til barnet i saker om foreldreansvaret, kvar barnet skal bu fast og samvær når det er til beste for omsuta til barnet. Tvisteloven § 17-5 om partshjelp gjeld tilsvarende.

En slik tilføyelse i ordlyden vil kunne gi indirekte støtte til bostedfoeldre i vold og overgrepssaker, og bidra til redusert fare for rolleblanding for saksbehandlere i barnevernet, samt tydeliggjøre hva og hvem barnevernet har ansvar for. Vi kan ikke se noen vesentlige problemstillinger ved at dette blir forankret i barnevernloven og som en brobygger over til barneloven. Kanskje burde det vært en brobygger inn til ekteskapsloven også? Vi er av den oppfatning at familievernkantorene er de som bør ha dobbeltrollen som partshjelper for de voksne, da de per i dag allerede har meklerrollen, og derved har rikelig kunnskap om og innehar redskaper til å håndtere konfliktsituasjoner mellom foreldre. Meklere har etter lov om ekteskap§ 26a. opplysningsplikt til barneverntjenesten. Meklere bør også gis mandat til å komme med snarlige anbefaling/tilrådning til barnevernet når det tydeliggjøres behov for at et barn bør ha sin egen representant.

Barnets representant pr i dag er ofte en bistandsadvokat, men vi mener at barnets representant også eksempelvis kan hentes ut fra barnehusene, incestsentrene, krisesentrene eller ATR Senteret som et supplement for barnet. Vi besitter alle mye kompetanse på vold og overgrepstematikk og har rikelig erfaring med å stå trygt i konfliktsituasjoner og kan gjennom dette være en tydelig talsperson/støtteperson for barn som har behov for trygge voksne ved sin side, og samtidig være tilstede å støtte bostedspersonen/omsorgsperson.

Forslaget som fremgår i høringsnotat om barnevernet etter loven burde vært fritatt fra taushetsplikten når barnevernet legger frem opplysninger for domstolen i barnefordelingssaker mener vi også bør gjelde meklere, men da spesifikt rettet inn mot barnevernet. Som departementet selv er inne på egner disse sakene seg lite for meklings og beskyldninger fra eks. vis samværsperson om falske anklager ol. rettet mot bostedsperson og barnet vil komme frem via en tredjepart tilstede og meklings vil kunne bli avsluttet uten at disse sakene dras ut i langdrag.

Når det gjelder de sakkyndige i disse sakene må bostedsforelder(«den gode forelder»)kunne forvente, kreve og være trygg på at dommeren er tydelig på mandat og virkemiddel når de oppnevner sakkyndige i disse sakene. Likeledes at sakkyndige som benyttes i dette arbeidet innehar rett fagkunnskap og besitter omfattende spisskompetanse innenfor fagområdet seksuelle overgrep og voldstematikk. Vi har erfaringer fra sivile samværsaker, ofte etter henleggelse av en overgrepssak, hvor sakkyndige har latt seg sjarmere og manipulere av overgriper og at utredningen har vært basert på konfliktsituasjonen mellom bostedsforelder og samværsforelder(omsorgsevnen) og nedprioritert påstandene om vold og overgrep. Dette har kommet frem i møte med de sakkyndige, og via de sakkyndiges skriftlige vurderinger. Dette vet vi har skapt alvorlige konsekvenser for barnet senere i livet.

Vi støtter forøvrig forslagene til nye lovendringer og vil her spesielt fremheve:

- en endring i barnevernsloven som medfører at retten kan treffe midlertidig avgjørelse på begjæring i saker hvor der er risiko for vold eller seksuelle overgrep mot barn.
- en lovfestet rett og plikt for dommere til å melde fra til barnevernet om bekymringsverdige forhold de får kjennskap til under behandling av en sak for domstolen, uten å være bundet av taushetsplikten.

Generelt mener vi at en slik rett og plikt bør være gjeldene også for meklere, sakkyndige og behandlere. Ingen skal kunne «gjemme seg bak» en taushetsplikt ved mistanke om vold, seksuelle overgrep eller annen alvorlig omsorgssvikt mot barn.

Avslutningsvis må vi få presisere at det ikke bør være noen tvil om hvor ansvaret ligger i vold og overgrepssaker og hvilke konsekvenser slike gjerninger bør få for voldsutøver. Vi mener at det er det offentliges ansvar å føre disse sakene for retten og at bostedsforeldre i vold og overgrepssaker ikke kan påtvinges kostnader for samværsnekt som et ledd i å beskytte barnet/a, eller påta seg kostnader ved å kjøre en sivil straffesak. Å hindre vold og seksuelle overgrep er et samfunnsansvar og ikke en privatsak. Vi ønsker departementet lykke til med det videre arbeidet for barns rettssikkerhet og barns rett til beskyttelse.

Kristiansand 30. nov 2012

Med vennlig hilsen

Jorun Marie Kveldro
Leder/prosjektleder

Kopi sent:

Styret v/ATR Senteret